

ZN.5183.4.2024.MA

GN. 4125.02. 1. 2024. PK

Szczecin, dnia 22 lutego 2024r.

27. LUT. 2024

Gmina Brojce

ul. Długa 48

72-304 Brojce

L. dz.
Podpis .....

W odpowiedzi na pismo znak: OR.033.88.2023.MZ z dn. 26.10.2023r. w sprawie planowanego uporządkowania parku położonego w miejscowości Tąpadły w Gminie Brojce, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków przekazuje następujące uwagi:

- 1) teren dz. nr 109/8, 109/11, 109/13 obr. Tąpadły gm. Brojce wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem A-1595 jako park dworski, na podstawie decyzji znak: KL.I.5340/29/82 z dn. 27.10.1982r.;
- 2) przedmiotowy teren, zgodnie z uzasadnieniem decyzji o wpisie do rejestru zabytków, stanowi teren dawnego parku dworskiego zlokalizowanego w południowej części wsi;
- 3) planowane prace na terenie parku wymagają uzyskania pozwoleń konserwatorskich oraz powinny zapewniać zachowanie integralności granic dawnego parku dworskiego oraz być poprzedzone wykonaniem analiz i badań historycznych;
- 4) aktualna inwentaryzacja istniejącej zieleni zabytku stanowi podstawowe źródło wiedzy o stanie zachowania historycznej zieleni zabytku oraz powinna być wykonana na zaktualizowanej mapie geodezyjnej, a także zawierać charakterystykę fitosanitarną szaty roślinnej oraz określać zasób zabytkowej zieleni, a w tym ewentualne relikty w postaci karp;
- 5) inwentaryzacja oraz wykonane na jej podstawie analizy służą rozpoznaniu stopnia zachowania historycznego układu przestrzennego oraz kompozycji parku, substancji zabytku (zieleni, ukształtowania terenu, układu alejowego, elementów architektonicznych) oraz jej składu gatunkowego, wskazane jest przeprowadzenie kwerendy bibliograficznej i archiwalnej na podstawie dostępnych źródeł historycznych;
- 6) przed przystąpieniem do planowanych prac porządkowych, zalecane jest przeprowadzenie analizy kompozycji drzewostanu historycznego z uwzględnieniem pozostałości nasadzeń szpalerowych i alejowych;
- 7) przeprowadzone dokładne analizy stanu istniejącego i historycznego zabytku oraz kwerenda historyczna powinny być podstawą do określenia stopnia zachowania zasobu zabytkowego i jego waloryzacji, a także dalszych prac konserwatorskich,
- 8) starodrzew stanowiący substancję zabytkową, w tym nasadzenia liniowe grabów w formie szpalerów, powinny być ujęte w wykazie zachowanego zasobu zabytkowego cennego drzewostanu parkowego oraz oznaczone geodezyjnie z ustaleniem koniecznych prac konserwatorskich w ich obrębie;
- 9) obumarłe drzewa, stanowiące nasadzenia z pierwotnego układu przestrzennego parku, należy pozostawić w formie świadków (np. karpy lub słupy do określonej wysokości), a ubytek w zieleni powinien być zastąpiony przez młodsze pokolenie najbliższej rosnących drzew;
- 10) drzewa samoistnie rozprzestrzenione w wyniku sukcesji należy usuwać selektywnie z pozostawieniem kilku siewek w okolicy świadków kompozycji i rosnącego

- starodrzewu, a także w miejscach gdzie nie ma starodrzewu, natomiast historycznie stanowiły one przestrzenie zadrzewione;
- 11) należy dążyć do zachowania lub odtworzenia struktury drzewostanu zawierającego drzewa w każdej grupie wiekowej, z wykształconym okrajkiem lub otuliną parku;
  - 12) nie zaleca się wdrażania zabiegów w drzewostanie, prowadzących do całkowitego odstonięcia pni drzew i ekspozycji na światło słoneczne skutkujących powstawaniem zgorzeli słonecznych, szczególnie w odniesieniu do starodrzewu;
  - 13) posusz gałęziowy i konarowy, a także gałęzie nadłamane należy usuwać jedynie z przyczyn bezpieczeństwa, na podstawie projektu gospodarki drzewostanem oraz pod nadzorem dendrologicznym;
  - 14) prowadzenie cięć w koronach dojrzałego drzewostanu powinno mieć charakter okazjonalny oraz wynikać jedynie z potrzeb zmniejszających ryzyko w otoczeniu, a prowadzone cięcia nie mogą wpływać negatywnie na kondycję drzew oraz powodować ich uszkodzenia lub zniszczenia;
  - 15) cięcia korygujące korony drzew mogą być prowadzone jedynie w przypadku stwierdzenia istotnych wad w budowie wymagających usunięcia gałęzi mechanicznie osłabionych, wygonionych, współprzewodników lub martwych;
  - 16) wszystkie cięcia w koronach powinny być podyktowane wyjątkowymi względami, mającymi na celu utrzymanie zrównoważonej i stabilnej budowy koron drzew lub poprawę bezpieczeństwa w sytuacjach uzasadnionych;
  - 17) konieczność przeprowadzenia jakichkolwiek prac w koronach drzew powinna być wykazana w projekcie gospodarki drzewostanem, wykonanym przez specjalistę z dziedziny arborystyki konserwatorskiej oraz w ramach prowadzenia prac konserwatorskich;
  - 18) nie dopuszcza się prowadzenia cięć całkowicie usuwających żywe konary, chyba że prace te wymagają nadania należytego pokroju drzewom, przywrócenia statyki lub zapewnienia skrajni, a usuwane konary nie przekraczają średnicy 5 cm,
  - 19) konieczność usunięcia żywych konarów drzew winna być szczegółowo udokumentowana i uzasadniona przez dendrologa lub arborystę, a także wynikać z przyczyn istotniejszych niż ich zachowanie;
  - 20) nie dopuszcza się prowadzenia cięć wierzchołkowych, obniżających korony drzew, chyba że mają one charakter interwencyjny związany z przywróceniem statyki drzew, ściśle udokumentowany w opinii specjalistycznej;
  - 21) prace pielęgnacyjne polegające na wykonaniu cięć w koronach drzew nie mogą wpływać negatywnie na statykę drzew, a przywrócenie statyki drzew poprzez cięcia w koronach powinno być udokumentowane w opinii specjalistycznej;
  - 22) cięcia interwencyjne w koronach, związane z cechami budowy zwiększającymi ryzyko w otoczeniu, powinny być prowadzone jedynie w uzasadnionych przypadkach, związanych z usunięciem bezpośredniego zagrożenia lub poprawą parametrów bezpieczeństwa, popartą opinią specjalistyczną i badaniami;
  - 23) prace związane z koszeniem powinny zmierzać do zachowania lub odtworzenia naturalnego runa parkowego, w związku z czym należy je prowadzić w miejscach występowania gatunków ruderalnych, związanych z antropopresją;
  - 24) zasadne jest przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji parku, obejmującej przeprowadzenie działań zmierzających do przywrócenia charakteru parkowego oraz

- wyeksponowania wartości artystycznych i estetycznych całego zabytku, a także uwzględniającej wykonanie stałych prac konserwatorskich służących zabezpieczeniu zabytku;
- 25) ewentualne prace rewitalizacyjne powinny gwarantować zachowanie zabytku, jego zabezpieczenie oraz utrwalenie substancji zabytku, w tym takich elementów jak zieleń, ukształtowanie terenu i obiekty architektoniczne, oraz dążyć do uczynienia zabytkowego układu komunikacyjnego oraz licować z charakterem zabytkowym;
  - 26) dokumentacja projektowa powinna być sporządzona zgodnie ze standardami prowadzenia działań w zabytkowych parkach, ogrodach i innych formach zieleni komponowanej, wydanymi wraz z pismem DOZ.6521.14.2019.DJ z dnia 06 marca 2019 roku przez Generalnego Konserwatora Zabytków;
  - 27) należy uwzględnić ocenę stanu urządzeń melioracyjnych oraz niecki, stanowiącej potencjalne relikt dawnego stawu w ramach opracowania hydrologicznego oraz przewidzieć konieczne prace konserwatorskie zabezpieczające teren parku przed niekorzystnymi i niebezpiecznymi skutkami zjawisk hydrologicznych celem prawidłowego zabezpieczenia obiektów zabytkowych, w tym również przed działaniem zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym;
  - 28) wszelkie wycinki drzew i krzewów na terenie zabytku wpisanego do rejestru jako forma komponowanej zieleni wymagają uzyskania dwóch pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków: na usunięcie drzew i krzewów na podstawie art. 83a ust.1 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023r. poz. 1336 ze zm.) oraz na prowadzenie prac konserwatorskich na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022r. poz. 840 ze zm.);
  - 29) prace polegające na usunięciu drzew, o których mowa a art. 83f ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody, wymagają uzyskania pozwolenia na podejmowanie innych działań, mających wpływ na wygląd zabytku, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 11 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
  - 30) rewitalizacja parku wymaga uzyskania pozwolenia konserwatorskiego na podstawie art. 36 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022r. poz. 840 ze zm.) na podstawie projektu rewitalizacji zabytku.

Do przedmiotowego zabytku mają zastosowanie przepisy, z którymi można zapoznać się na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego konserwatora zabytków: www.wkz.szczecin.pl. Znajdują się na niej także wzory wniosków o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac w zabytku. Standardy konserwatorskie rekomendowane przez Generalnego Konserwatora Zabytków, dotyczące wykonania dokumentacji konserwatorskich w odniesieniu do zabytków stanowiących parki, ogrody i inne formy projektowanej zieleni, wpisane do rejestru zabytków, dostępne są na stronie NID: <https://nid.pl/zasoby/zasoby-standardy-postepowania/>.

Zachodniopomorski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

Tomasz Wolender

Otrzymują:

- 1) Adresat (za zwrotnym potwierdzeniem odbioru);
- 2) a/a

